

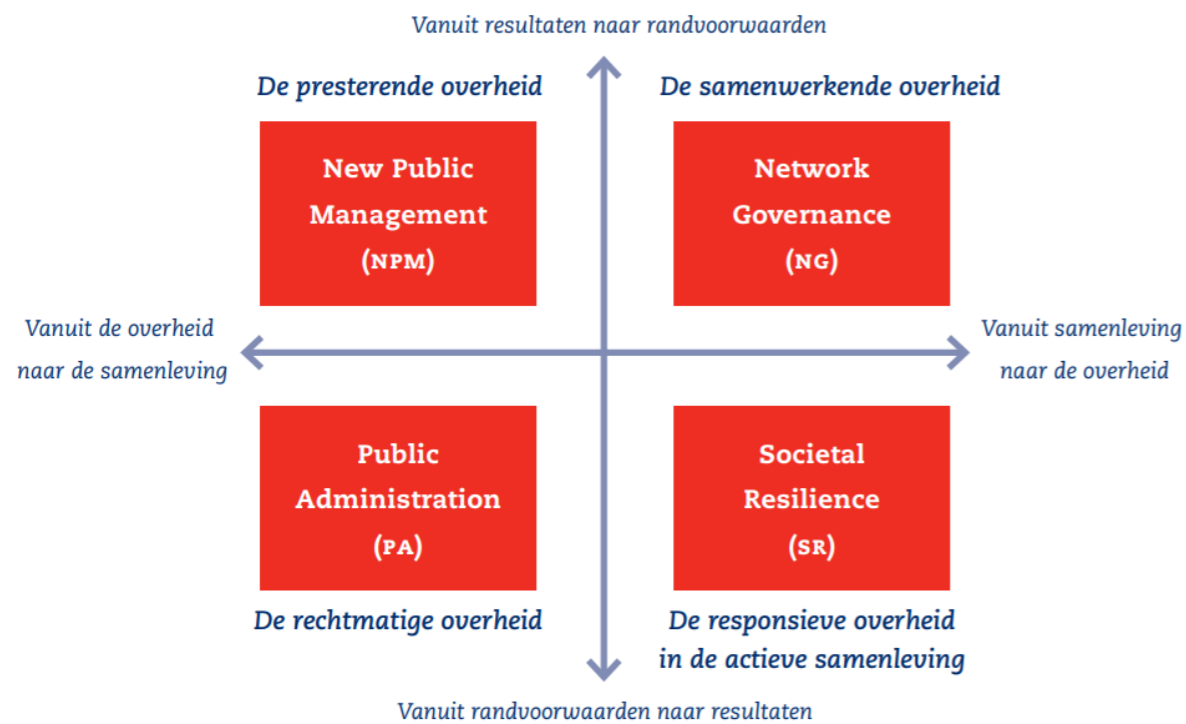
Vergelijking van de 4 gemeenten

Rekenkameronderzoek Duurzaamheid, Groene Hart Rekenkamer, 2020

	Bodegraven-Reeuwijk	Gouda	Waddinxveen	Zuidplas
Deelvraag 1 (kaders)				
1. Hoe is duurzaamheidsbeleid inhoudelijk vormgegeven?	Het duurzaamheidsbeleid is ladingdekkend en er is een link gelegd met landelijke en regionale kaders. De ambitie is hoog.	Duurzaamheid is geïntegreerd in elk beleidsveld, maar sturing en overzicht zijn lastig.	Duurzaamheidsvisie 2015-2025 is zeer ambitieus op de onderwerpen energie en circulaire economie. De visie geeft invulling aan landelijk en provinciaal beleid en werkt goed door in andere beleidsvelden.	Focus in programma Duurzaamheid en Klimaat op energie, klimaat circulair en leefbaarheid. Het programma geeft invulling aan landelijk en provinciaal beleid.
2. Hoe is duurzaamheidsbeleid procesmatig vormgegeven?	De betrokkenheid van interne en externe partijen bij het opstellen en uitvoeren van duurzaamheidsbeleid is groot.	Er is een brede betrokkenheid bij het opstellen en uitvoeren van beleid.	De duurzaamheidsvisie is participatief vorm gegeven met interne en externe stakeholders. Perceptie van participatie verschilt.	Focus bij opstellen van het programma was vooral intern. Betrokkenheid samenleving bij opstellen was gering (inwonersplatform en duurzaamheidsplatform zijn geraadpleegd).
Deelvraag 2 (inhoudelijke resultaten)				
3. Waar staat de gemeente met de realisatie van het beleid en waar liggen de komende periode de inhoudelijke uitdagingen?	Het huidige Actieplan loopt van 2017 t/m 2021.	Gouda werkt voortvarend aan de dossiers 'Energietransitie' en 'Klimaatadaptatie'. Een overkoepelend duurzaamheidsbeleid is (nog) niet vastgesteld, wat sturing en overzicht lastig maakt.	De ambities in de duurzaamheidsvisie (o.a. energieneutraal 2025) blijken niet haalbaar. Er zijn nu tweejarenplannen op uitvoerend niveau voor 10 thema's, maar niet duidelijk is aan welke doelen daarmee invulling worden gegeven.	In 2019 is inhaalslag en versnelling gerealiseerd.
<i>A. Energie(transitie)</i>	De CO ₂ -uitstoot neemt nauwelijks af. Er wordt te weinig duurzame energie opgewekt (3% i.p.v. 14%). De uitdaging ligt in de RES en Transitievisie Warmte.	De CO ₂ -uitstoot neemt nauwelijks af en er wordt nog te weinig duurzame energie opgewekt (1,3% i.p.v. 14%). De uitdaging ligt in de RES en Transitievisie Warmte.	De ambitie energieneutraal 2025 en 25% duurzame energieopwekking in 2025 is net haalbaar gebleken. Hernieuwbare energie blijft achter (3,2% i.p.v. 14%). De uitdaging ligt in de RES en Transitievisie Warmte.	Voortgang en versnelling is groot, maar doelstellingen worden nog niet behaald. CO ₂ uitstoot blijft hoog en opwekking voldoet niet aan regionaal convenant en landelijke doelen (2,0% i.p.v. 14%). De uitdaging ligt in de RES en Transitievisie Warmte.
<i>B. Klimaat(adaptatie)</i>	De opgave wordt dit jaar in beeld gebracht. Bodemdaling is voor het Groene Hart een uitdaging.	Gouda loopt voorop in het opstellen van klimaatbeleid (risicodialoog, uitvoerings-agenda). Bodemdaling is voor het Groene Hart een uitdaging.	In Verbreed rioleringsplan, Leidraad Inrichting Openbare ruimte en Groenbeleid is dit meegenomen. Stresstesten zijn uitgevoerd, risicodialogen worden uitgevoerd. Bodemdaling is voor het Groene Hart een uitdaging.	Stresstesten en risicodialogen worden uitgevoerd. In Verbreed rioleringsplan, Leidraad Duurzame Inrichting Openbare ruimte is/wordt dit meegenomen. Bodemdaling voor het Groene Hart is een uitdaging.
<i>C. Circulaire economie (incl. afval en grondstoffen)</i>	Bodegraven-Reeuwijk scoort goed op afvalscheiding. De totale hoeveelheid restafval zal nog verder omlaag moeten en de inzet op maatschappelijk verantwoord inkopen kan versterkt worden.	Gouda scoort goed op afvalscheiding. De totale hoeveelheid restafval is nog te hoog en er kan meer aandacht besteed worden aan maatschappelijk verantwoord inkopen.	Ambitie grondstofcycli 50% gesloten in 2025 lijkt niet haalbaar (landelijk 2030 50% minder gebruik primaire grondstoffen). Waddinxveen heeft een grote slag gemaakt naar minder restafval en meer scheiding, in lijn met de landelijke doelen voor 2020	Beleid circulaire economie moet nog starten. Beleid is gemaakt en de invulling wordt nu onderzocht. Afval loopt qua doelen voor op landelijke doelen, in de realisatie loopt het nog achter.

	Bodegraven-Reeuwijk	Gouda	Waddinxveen	Zuidplas
<i>D. Groen/Biodiversiteit</i>	Er is ecologisch beheer, ambitie om bomen te planten. De uitdaging ligt in verder versterken van de biodiversiteit. Onderdeel van Groenalliantie Midden-Holland.	Er is een lage score op natuur in de benchmarks. Gouda werkt actief aan behoud en versterken van biodiversiteit, maar heeft dit onvoldoende in beleid verankerd. Onderdeel van Groenalliantie Midden-Holland.	Natuur scoort slecht in landelijke indices. 1,5% natuur van het oppervlakte is laag. Onderdeel van Groenalliantie Midden-Holland.	Biodiversiteit is met 1,9% van het oppervlakte laag. Er is geen specifiek beleid. In omgevingsvisie en LIOR wordt dit meegenomen. Onderdeel van Groenalliantie Midden-Holland.
<i>E. Duurzame mobiliteit</i>	Elektrisch rijden en fietsen worden gestimuleerd. De uitdaging ligt in het verankeren van duurzaamheid in inkooptrajecten voor vervoer.	Er is veel vervoer per fiets. Duurzaamheid is nog niet stevig verankerd in inkooptrajecten vervoer.	Vervoer scoort slecht in landelijke indices. Lijkt wat ondergesneeuwd. In 2020 wordt mobiliteitsplan geactualiseerd met aandacht voor duurzaamheid	Visie uit 2015 werkt nog wel, maar is toe aan actualisatie. Raad en bedrijfsleven noemen dit als knelpunt
Deelvraag 3 (proces)				
4. Hoe wordt intern samengewerkt in de realisatie?	Er is binnen de gemeente overeenstemming over de doelstellingen.	Intern is zowel ambtelijk als bestuurlijk draagvlak voor duurzaamheid (wordt belangrijk gevonden en serieus genomen) en het is voor iedereen duidelijk dat energietransitie en klimaatadaptatie speerpunten zijn (raadsprogramma's).	Interne samenwerking is goed. Doorwerking naar andere beleidsonderwerpen als ook samenwerking ambtelijk, B&W en raad is goed.	Interne samenwerking met college, raad en ambtenaren van andere afdelingen is goed.
5. Welke rol heeft de gemeenteraad?	De raad stelt zich actief op in het stellen van kaders (sturing) en in het controleren van de voortgang.	De gemeenteraad stelt zich actief en betrokken op in het stellen van kaders (sturing) en het controleren van de voortgang en laat zich voldoende informeren.	De Raad is positief betrokken. Er lijkt een neiging om te veel naar details te vragen, in plaats van sturing op doelen. Het ontbreekt aan budget voor duurzame investeringen boven traditionele investeringen. In de periode 2013-2016 was het een raadinitiatief om duurzame bewoners initiatieven te steunen.	De raad is proactief betrokken. Programma en budget zijn structureel vastgesteld. Er komen veel vragen van de raad. Sturing nog vaak op investeringsbudget en minder op lifecycle budget (inclusief beheer en nieuwe inzet grondstoffen).
6. Welke rol hebben partijen in de samenleving?	De samenleving stelt zich actief en energiek op. Er is op verschillende manieren samenwerking tussen gemeente en samenleving.	Gouda heeft een samenleving die actief is, ook op het gebied van duurzaamheid. Verschillende partijen hebben verschillende verwachtingen van de wijze van samenwerking	Er zijn diverse overlegvormen, koepels van bedrijfsleven en verschillende maatschappelijke organisaties. Het lijkt na 2016 vanuit de gemeente wat ingezakt te zijn. Participatie kan sterker als stakeholders zich eigenaar voelen van de doelen. De participatiecultuur is goed.	Samenwerking met partijen uit de samenleving is gering. Zij zijn niet of nauwelijks betrokken geweest bij beleidsvorming. Zij kennen het beleid niet en weten niet waar zij een bijdrage aan kunnen leveren. De participatiegraad is laag.
7. Welke rol heeft de gemeente? (NSOB model)	De gemeente stelt zich open en bescheiden op (aanjager) De gemeente werkt met externe partijen samen als 'rechtmatige overheid', die duidelijk stappen aan het maken is naar 'responsieve overheid' en die de rol van 'samenwerkende overheid' aan het ontdekken is.	De gemeente ontwikkelt zich van 'rechtmatige overheid' naar 'responsieve overheid'.	Op grens van samenwerkende en responsieve (ondersteunende) overheid.	Op grens van Presterende/samenwerkende overheid.

	Bodegraven-Reeuwijk	Gouda	Waddinxveen	Zuidplas
Conclusie				
8. Is de uitvoering effectief en efficiënt?	<p>Ja, met als tip: wees duidelijk in de verwachtingen aan de gemeentelijke organisatie en externe partijen.</p> <p>Het beleid is inhoudelijk zo vormgegeven dat het bijdraagt aan de landelijke doelen. De uitvoering is redelijk effectief; op sommige punten is er extra inzet nodig om de doelstellingen te bereiken. De procesmatige vormgeving is in orde, er worden veel partijen betrokken bij zowel het opstellen en de concrete invulling van beleid (doelen & aanpak) als bij de uitvoering. De gemeente werkt samen met de samenleving en heeft door open communicatie vertrouwen opgebouwd. Er is bereidheid bij inwoners en bedrijven om (samen) te werken aan duurzaamheid. We zien dat de gemeente zich bescheiden opstelt en geen hoge eisen stelt aan zichzelf en aan de samenleving op het gebied van duurzaamheid.</p>	<p>Ja, met als tip: zorg voor overkoepelend beleid.</p> <p>Gouda heeft geen overkoepelend duurzaamheidsbeleid waarin verschillende duurzaamheidsthema's zijn gebundeld. De nadruk ligt op de raadsprogramma's Energietransitie en Klimaatadaptatie maar ook aan andere thema's wordt gewerkt. Er wordt actief ingezet op participatie.</p>	<p>Ja, met als tip: zorg dat tweejarenplannen met doelen worden verbonden.</p> <p>Score bij landelijk indices is op ecologisch kapitaal laag (plaats 350 van 380). Het beleid is echter zeer ambitieus. Doordat de doelen uit de visie niet haalbaar zijn wordt gewerkt met tweejarenplannen voor acties. Onduidelijk is aan welke doelen de tweejarenplannen invulling geven.</p>	<p>Ja, met als tip: bouw na de beleidsinhaalstag nu een participatiecultuur op in de samenleving.</p> <p>Score bij landelijk indices is op ecologisch kapitaal laag (plaats 347 van 380). Beleid is met een inhaalstag in 2019 goed vorm gegeven. Het is te kort dag om te kunnen zien of de uitvoering al efficiënt en effectief is. Procesmatige doelen worden gehaald. En duidelijk is dat het duurzame beleid doorwerkt in andere beleidsvelden en er voldoende capaciteit en budget is.</p>

Verschillende vormen van overheidssturing

(bron: 'Sedimentatie in sturing, Systeem brengen in netwerkend werken door meervoudig organiseren', NSOB-publicatie 2015)